

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 9Co/558/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1407228327
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 08. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Magdaléna Floreková
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2017:1407228327.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Magdalény Florekovej a členov senátu JUDr. Romana Huszára a JUDr. Zuzany Posluchovej v právnej veci žalobcu: X. M., W.. XX. X. XXXX, M. F. T. Č.. XXX/X, U. T. Y., zastúpený Mgr. Petrom Belicom, AK Konventná 9, Bratislava, proti žalovaným: X. S. V., W.. XX. X. XXXX, F. U. T. Y., V. XXX/X, X. V. M., W.. XX. XX. XXXX, F. C. XX, N. X, Č.Á. C., X. Y. V., W.. X. X. XXXX, F. Y., R. S. XXXX/X, Č. C., X. L. V., W.. X. X. XXXX, F. U. T. Y., V.M. XXX/X, X. Y. H., W.. XX. X. XXXX, F. U. T. Y., V. XXX/X, X. N. V., W.. XX. X. XXXX, F. U. T. Y., V. XXX/X, X. Y. V., W.. XX. X. XXXX, F. U. T. Y., V. XXX/X, (žalovaní 1, 4, 5, 6 a 7 ako právni nástupcovia pôvodne žalovanej 1 Y. V., W.. X. XX. XXXX, A. XX. X. XXXX), o určenie, že dôvody vydedenia nie sú dané a o určenie neplatnosti testamentu, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Malacky zo dňa 18. 3. 2014 č.k. 6C/384/2008 - 202, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

Žalovaní 1, 2, 3, 4, 5, 6 a 7 **m a j ú** právo na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1/ Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa voči žalovaným (pôvodne Y. V., W.. X. XX. 1959 ako žalovanej 1, V. M., W.. XX. XX. XXXX, ako žalovanému 2 a Y. V., W.. X. X. XXXX ako žalovanej 3) domáhal určenia, že dôvody vydedenia uvedené v listine o vydedení spísanej spolu so závetom do notárskej zápisnice dňa 29. 1. 2004 pod č. N 32/2004, Nz 7595/2004, nie sú dané. Žalobca poukazoval na to, že na Okresnom súde Bratislava IV sa vedie dedičské konanie po poručiteľovi V. M., A. H. XX. XX. XXXX, naposledy bytom T. XXX/X, U. T. Y.. Predmetné dedičské konanie bolo prerušené s tým, že žalobcovi bola poskytnutá možnosť podať predmetný žalobný návrh. Poručiteľ V. M. dňa 29. 1. 2004 spísal závet vo forme notárskej zápisnice č. N 32/2004, Nz 7595/2004, ktorým všetok svoj majetok hnutelný i nehnuteľný odkázal svojej dcére Y. V. (pôvodne žalovanej 1). Zároveň notárskou zápisnicou spísal listinu o vydedení, ktorou vydedil žalobcu, svojho syna, z dôvodu, že o neho trvale neprejavoval opravdivý záujem, ktorý by ako potomok prejavovať mal a v rozpore s dobrými mravmi mu neposkytoval potrebnú pomoc v chorobe a starobe. Súčasne v nej uviedol že asi pred dvomi rokmi sa k nemu syn X. M. zachoval veľmi hrubo, kedy po tom, čo poručiteľ upadol do bezvedomia, mu neposkytol prvú pomoc, ale ho vytiahol na dvor a tam ho surovo dokopal, pričom mu narazil rebro. Od toho dňa sa spolu nerozprávajú, hoci bývajú v jednom dome; syn si ho nevšimal, nestaral sa o neho a nepomáhal mu. Z rovnakého dôvodu vydedenie rozšíril aj na všetkých potomkov vydedeného žalobcu. Žalobca tvrdil, že všetky dôvody vydedenia uvedené v listine o vydedení sú nepravdivé. Žalobca aj všetci pôvodne žalovaní 1, 2 a 3 sú deťmi a dedičmi po nebohom V. M.. Žalobca ako jediný z detí žil s poručiteľom v spoločnej domácnosti po celý život, z tohto dôvodu sa o svojho otca celý život staral, pomáhal mu denne zabezpečovať jeho životné potreby; svojho otca nikdy fyzicky nenapadol, naopak,

prejavoval mu synovskú lásku, nikdy mu nepovedal nič hanlivé, vulgárne či kritické. Žalobca tvrdil, že sa o svojho otca staral príkladne až do jeho smrti.

2/ Vykonaným dokazovaním súd prvej inštancie zistil, že dňa 29. 1. 2004 nebohý V. M. spísal na Notárskom úrade JUDr. Agáty Wiegerovej v Malackách formou notárskej zápisnice pod č. N 32/2004, Nz 7595/2004 závet a listinu o vydedení, kde pre prípad smrti odkázal všetok svoj majetok hnuiteľný i nehnuteľný, ktorý bude ku dňu svojej smrti vlastníť, svojej dcére Y. V., C. M. (pôvodne žalovanej 1), ktorá prisľúbila, že sa o neho do jeho smrti postará. Podľa listiny o vydedení nebohý V. M. vydedil svojho syna X. M. z dôvodu, že o neho trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať a v rozpore s dobrými mravmi mu neposkytuje potrebnú pomoc v chorobe a starobe. Asi pred dvomi rokmi sa k nemu syn X. M. veľmi hrubo zachoval, keď nebohý V. M. upadol do bezvedomia, neposkytol mu syn Eduard prvú pomoc, ale ho vytiahol na dvor a tam ho surovo dokopal, čím mu narazil rebro. Od tohto dňa sa vôbec nerozprávajú, aj keď bývajú v jednom dome, syn si ho nevšima, nestará sa o neho a nepomáha mu. Vyššie uvedené vydedenie sa vzťahuje aj na všetkých potomkov vydedeného syna a to z rovnakého dôvodu, z akého vydedil syna. V. M. zomrel dňa XX. XX. XXXX; dedičské konanie po poručiteľovi V. M. bolo uznesením Okresného súdu Bratislava IV č.k. 38D/127/2007, D not 17/2007 dňa 9. 10. 2007 prerušené z dôvodu, že syn poručiteľa, X. M., po oboznámení sa s obsahom závetu a listiny o vydedení, vyhlásil, že namieta platnosť dôvodov vydedenia, pretože sú nepravdivé, súd ho odkázal na podanie príslušnej žaloby.

3/ Súd prvej inštancie skúmal, či listina o vydedení spĺňa potrebné formálne náležitosti, zistil, že táto bola spísaná vo forme notárskej zápisnice a obsahuje všetky náležitosti, ktoré Občiansky zákonník vyžaduje vo svojom ust. § 476; materiálnou náležitosťou vydedenia je existencia konkrétneho dôvodu vydedenia uvedeného v zákone, pričom zákon taxatívne vypočítava dôvody vydedenia. Nebohý V. M. v listine o vydedení uviedol dva dôvody, ktoré zákon ako dôvod vydedenia taxatívne uvádza, a to skutočnosť, že mu žalobca v rozpore s dobrými mravmi neposkytoval potrebnú pomoc v chorobe a starobe a trvalo neprejavoval o jeho osobu opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať. Súd prvej inštancie mal ďalej za preukázanú existenciu naliehavého právneho záujmu na určení, že dôvody vydedenia nie sú dané, keďže žalobca ako syn neboheho V. M. by bol jeho neopomenuteľný dedičom v prípade, ak by listina o vydedení nebola spísaná (§ 473 ods. 1 Obč. zák.).

4/ Pokiaľ ide o existenciu samotných dôvodov vydedenia, súd prvej inštancie dokazovaním zistil, že žalobca sa k poručiteľovi nasťahoval v čase, kedy už nežila jeho manželka poručiteľa a zároveň žalobcova matka. V konaní nebolo sporné, že žalobcovu matku sa pred smrťou starala a v chorobe ju doopatrovala pôvodne žalovaná 1, t.j. Y.C. V.. V dobe, kedy sa žalobca k poručiteľovi nasťahoval, mal poručiteľ zdravotné problémy - mal šedý zákal, bral lieky, navštevoval lekárov. Ako potvrdili vo svojej výpovedi pôvodne žalovaná 1 a tiež svedkyňa L. M., poručiteľ často odpadával po tom, ako začal kašľať a dusiť sa, čo zrejme súviselo s neskôr diagnostikovanou rakovinou pľúc; bol teda vzhľadom na svoj vek a zdravotný stav odkázaný na pomoc inej osoby, aj keď spočiatku nie dennodenne. Žalobca napriek tomu, že poručiteľ jemu aj jeho deťom sám poskytol ubytovanie, o svojho otca od nasťahovania sa do domu, neprejavoval opravdivý záujem a neposkytoval mu náležitú pomoc ako jeho potomok, a to ani v chorobe ani v starobe. Naopak, zo svedeckých výpovedí ako aj výpovedí žalovaných vyplynulo, že žalobca sa k poručiteľovi choval nevhodne, keď mu vulgárne nadával, vyhrážal sa mu fyzickým násilím ak mu nedá peniaze - dôchodok, hrozil mu, že ho vyhodí, dal mu facku a pod. z výpovede jednak pôvodne žalovanej 1 ako aj svedkyne K. J., mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalobca od nasťahovania sa do domu poručiteľa ničím neprispel na náklady spojené s bývaním v dome poručiteľa, keď všetky poplatky za služby uhrádzal nebohý V. M.. Ďalej všetci žalovaní, tiež vypočutí svedkovia, ako aj samotný žalobca potvrdili, že o neboheho otca sa starala pôvodne žalovaná 1, dcéra poručiteľa Y. V., ktorá mu varila, resp. mu nosila jedlo, prala mu, upratovala, ona poručiteľa doprevádzala k lekárovi, zabezpečovala mu lieky, hoci ona sama trpela závažným ochorením a podrobila sa viacerým operáciám. Tvrdenie žalobcu, že s otcom nemohol chodiť k lekárovi, pretože nemal motorové vozidlo, bol nezamestnaný a poberal sociálne dávky, neobstojí, keďže súd prvej inštancie mal za preukázané, že všeobecná lekárnica neboheho V. M. mala ambulanciu vo U. T. Y., kde žalobca nemal problém prevádzať svojho otca, alebo mu zabezpečiť lieky. Vykonané dokazovanie tiež preukázalo, že žalobca istú dobu pracoval (mäsiarstvo, obecný úrad), tiež chodil na rôzne brigády či poberal sociálne dávky, a teda bol schopný zabezpečiť si finančné prostriedky, z ktorých mohol resp. bol povinný otcovi prispievať na náklady spojené s bývaním v dome neboheho otca. Súd prvej inštancie skonštatoval, že žalobca mal nielen možnosť ale aj povinnosť poskytovať svojmu otcovi aspoň základnú pomoc.

5/ Súd prvej inštancie mal ďalej výpoveďami ako žalovaných, tak aj vypočutých svedkov za preukázané, že zo strany žalobcu došlo k fyzickému útoku na jeho otca tak, ako to popísal poručiteľ V. M. v listine o vydedení. Pôvodne žalovaná 1 ako aj svedkyňa L. M., zhodne vypovedali, že poručiteľa videli

bezprostredne po incidente, ich výpovede sa - čo do vyjadrenia poručiteľa V. M. („videl som nad sebou X., bol som na dvore“) úplne zhodovali. Tvrdenia V. M. potvrdili aj žalovaní 2 a 3 (sprostredkované telefonicky), svedkyne K. E. Y. J. potvrdili, že poručiteľ V. M. bol zranený a pôvodne žalovaná 1 ho obväzovala a liečila. Súd prvej inštancie uviedol, že nemal dôvod pochybovať o tom, že fyzický útok tak, ako ho popísal V. M. v listine o vydedení, sa skutočne stal. Prihliadol pritom na skutočnosť, že žalobca, pokiaľ tvrdí, že otca nedokopal, potvrdil, že odpadol a stonal, avšak otcovi prvú pomoc neprivolal, ani mu ju sám neposkytol, ale prikázal zavolať žalovanú 1, nech si príde otca zobrať. V konaní bolo ďalej preukázané, že od tohto incidentu - fyzického napadnutia zo strany žalobcu - už poručiteľ V. M. so žalobcom nekomunikoval až do svojej smrti, synovi sa vyhýbal a odmietal od žalobcu akúkoľvek pomoc. V týchto intenciách v r. 2004, t.j. dva roky pred svojou smrťou spísal poručiteľ V. M. testament a listinu o vydedení. V čase spisania testamentu existovali dôvody, pre ktoré došlo k vydedeniu žalobcu. Správanie sa žalobcu k nebohému otcovi do jeho smrti potvrdzuje aj konanie žalobcu po smrti poručiteľa, ktorému ani neprišiel na pohreb a na pohrebe sa tiež ničím nepodieľal. Z uvedených dôvodov súd prvej inštancie žalobcu žalobu zamietol, keď dospel k záveru, že dôvody vydedenia v listine o vydedení sú dané, listina o vydedení je platná; rovnako spísaný testament je platný a vyjadruje výslovnú vôľu nebohého V. M., kto bude po jeho smrti dediť jeho majetok, tak, ako to súhlasne potvrdili aj žalovaní 2 a 3. Rozhodnutie o trovách konania oprel súd prvej inštancie o ust. § 142 ods. 1 O.s.p.; v konaní úspešným (pôvodne) žalovaným 1, 2 a 3 náhradu trov konania nepriznal len z toho dôvodu, že si žiadne trovy v konaní neuplatnili.

6/ Uvedený rozsudok napadol v zákonom stanovenej lehote odvolaním žalobca, v celom rozsahu, domáhajúc sa jeho zrušenia a vrátenia vecí súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, prípadne jeho zmeny tak, že odvolací súd jeho žalobe vyhovie. Vytykal súdu prvej inštancie, že na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Žalobca v odvolaní namietal, že jednotlivé zápisnice a výsluchy sa nezhodujú s odôvodnením rozsudku v mnohých častiach. V odôvodnení rozsudku chýba opis súdu o tom, akými úvahami sa súd pri vyhodnocovaní dôkazov riadil, ako vyhodnocoval jednotlivé dôkazy - najmä svedecké výpovede, pričom niektoré dôležité vyjadrenia svedkov absentujú. Preto rozsudok označil za nepreskúmateľný a zmätočný. Súd prvej inštancie neuviedol, ktoré tvrdenia (dôkazy) považoval za preukázané a na základe čoho; svedecké výpovede najmä pokiaľ ide o fyzické napadnutie a spolužitie žalobcu s poručiteľom V. M. boli len sprostredkované, čo súd prvej inštancie vo svojom rozsudku neuviedol. Žalovaní 2 a 3 sa k celej veci zásadne vyjadriť nevedeli, nakoľko dlhodobo žijú v Č. C.. O celom incidente vedeli len z počutia, t.j. sprostredkované, najmä z interpretácie V. M.. L. L. M. podľa odôvodnenia v rozsudku uviedla, že poručiteľa V. M. videla bezprostredne po incidente, avšak v zápisnici z pojednávania zo dňa 4. 4. 2013 táto svedkyňa L. M. uviedla, že v deň, kedy malo dôjsť k spornému incidentu prišla do domu, kedy už dedo (V. M.) ležal na zemi a že skutočnosti, ktoré sa tam odohrali nevidela. Súd prvej inštancie podľa žalobcu vynechal v rozsudku podstatnú časť z výpovede svedkyne L. M.. Rovnako tak súd prvej inštancie v rozsudku neuviedol tú časť výpovede svedkyne L. M., že „...poručiteľ V. M. nehovoril na druhý deň, že ho dokopal náš otec, ale povedal to neskôr, možno po týždni alebo neskôr...“ Výpoveď svedkyne je tak v príkrom rozpore so skutkovými závermi prvoinštančného súdu. Tiež v rozhodnutí neuviedol, že táto svedkyňa vypovedala, že „...z nebohého V. M. bol cítiť alkohol, ako aj že nebohý si rád vypil, veľakrát padol na zem a ona ho potom s bratom viedla zo šenku, keď ho tam stretli, že keď mal dedko vypité, často padal a mal občas rozbitú hlavu a nejaké modriny...“ Táto svedkyňa tiež vypovedala, že „otec aj keď mu núkal jedlo alebo pomoc, dedo od neho nič nechcel.“ Súd prvej inštancie si záver o fyzickom útoku vytvoril len na základe opisu nebohého V. M., keď aj samotná žalovaná 1 uviedla, že skutok reálne nevidela, videla len otca, ktorý jej to povedal. Z tvrdenia V. M. nemožno vyvodiť záver, či vôbec žalobca poručiteľa fyzicky napadol. Z výpovedí svedkov plynie, že nebohý mal upadnúť do bezvedomia, žalobca ho mal vytiahnuť na dvor a tam dokopať. Skutok nikto nevidel a keď nebohý poručiteľ upadol do bezvedomia, nemohol si priebeh incidentu pamätať. Svedkyňa Y. J., ktorá navštevovala poručiteľa takmer denne vypovedala, že žalobca mal s poručiteľom dobrý vzťah, že si poručiteľ rád vypil, že fyzický útok žalobcu nevidela a že o ňom vie len z počutia od nebohého V. M.. Žalobca v odvolaní zdôraznil, že výpovede svedkov ohľadom fyzického napadnutia poručiteľa žalobcom boli síce zhodné, avšak išlo len o sprostredkované informácie, od samotného V. M., pričom súd nevzal do úvahy výpoveď svedkyne Y. J.. Z vykonaného dokazovania tak nie je preukázané, že by sa žalobca k poručiteľovi správal v rozpore s dobrými mravmi. Žalobca tiež zdôraznil, že na to, aby neprejavenie opravdivého záujmu bolo potomkom zavinené, nestačí len samotná existencia tohto stavu. Skutočnosť, že potomok trvale neprejavuje o poručiteľa opravdivý záujem, nemôže byť dôvodom na vydedenia vtedy, ak bol nezáujem potomka v značnej miere vyvolaný samotným poručiteľom. Na uvedené žalobca poukazoval aj vo svojej záverečnej reči, ktorú však súd prvej inštancie nijako nevyhodnotil.

7/ Na odvolanie žalobcu sa písomne vyjadril žalovaný 2 (V. M.) tak, že on sa vzdal svojho dedičského podielu po otcovi V. M. v prospech sestry Y. (pôvodne žalovanej 1). O situácii v bydlisku svojich rodičov a o súžití so žalobcom žalovaný 2 nemá žiadne informácie preto nechápe, prečo je stále súčasťou súdneho konania a prečo by sa mal podieľať na úhrade trov konania žalobcu. Žalovaný 2 je už na dôchodku a sám by si nedovolil užívať také služby, na ktoré by nemal financie. Ak otec žalobcu vydedil, zrejme na to mal svoje dôvody. Z obsahu zápisníc, ktoré mu súd zaslal, žalovaný 2 nadobudol dojem, že žalobcovi ide len o získanie bezplatného bývania pre seba a svoje deti.

8/ Na odvolanie žalobcu sa písomne vyjadrila žalovaná 3 tak, že žalobca by mal rešpektovať želanie otca, že nemá finančné prostriedky na úhradu advokáta a že verí, že žalobcovi nebude ďalšie odvolanie umožnené.

9/ Ďalšie vyjadrenia vo veci neboli podané.

10/ Podľa § 470 ods. 1 prechodných ustanovení zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok účinného od 1.7.2016 (ďalej len „CSP“) ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

11/ Odvolací súd s poukazom na vyššie uvedené ustanovenie CSP preskúmal a prejednal vec v rozsahu podaného odvolania v zmysle § 379 a § 380 ods. 1 CSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania (rozsudok bol odvolacím súdom verejne vyhlásený podľa § 378 ods. 1 a § 219 ods. 3 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

12/ Keďže po predložení veci na rozhodnutie o odvolaní žalobcu odvolaciemu súdu žalovaná 1 Y. V., C. M., H.E. XX. X. XXXX zomrela. Odvolací súd z oznámenia Notárskeho úradu JUDr. Danice Molnárovej, poverenej prejednaním dedičstva po zomrelej poručiťelke zistil (dedičské konanie vedené pod sp. zn. Dnot 201/2015, Okresného súdu Malacky 12D/154/2015), že jej dedičmi zo zákona v I. dedičskej skupine sú pozostalý manžel a deti poručiťelky (S. V., W.. XX. X. XXXX, L. V., W.. X. X. XXXX, Y. H. C. V., W.. XX. X. XXXX, N. V. W.. XX. X. XXXX E. Y. V. W.. XX. X. XXXX, všetci bytom U. T. Y., V. XXX/ X). V zmysle ust. § 63 ods. 1, ods. 2 v spojení s § 378 ods. 1 CSP odvolací súd svojím uznesením zo dňa 12. 5. 2017 č.k. 9Co/558/2014 - 226 (právoplatným dňa 9. 6. 2017), rozhodol, že bude v konaní pokračovať s pozostalým manželom poručiťelky ako žalovaným 1 a deťmi poručiťelky ako žalovanými 4, 5, 6 a 7. Odvolací súd poznamenáva, že žalobca nebol v danej veci povinný preukazovať naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení, keďže bol na podanie žaloby odkázaný v dedičskom konaní po poručiťelovi V. M..

13/ Podľa § 469a ods. 1 Obč.zák. poručiťel' môže vydediť potomka, ak

a/ v rozpore s dobrými mravmi neposkytol poručiťelovi potrebnú pomoc v chorobe, v starobe alebo v iných závažných prípadoch,

b/ o poručiťela neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať.

14/ Výkladom ust. § 469a ods. 1 písm. a/, b/ Obč. zák. sa opakovane zaoberal Najvyšší súd SR vo svojich rozhodnutiach. Tak napr. vo svojom rozsudku sp. zn. 4Cdo 123/2009 NS SR uviedol, že skutková podstata ust. § 469a ods. 1 písm. a/ Obč. zák. predpokladá neposkytnutie pomoci poručiťelovi v chorobe, v starobe alebo v iných závažných prípadoch, potrebnosť takejto pomoci a zároveň rozpor takéhoto správania potomka (spočívajúceho v neposkytnutí potrebnej pomoci) s dobrými mravmi, teda rozpor s etickými a kultúrnymi pravidlami všeobecne uznávanými v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje a presadzuje vzájomná slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie. Skúmanie týchto predpokladov musí byť posudzované so zreteľom na všetky zistené okolnosti konkrétneho prípadu. Musí byť napr. brané do úvahy nielen to, či pre toho, kto bol poručiťelom vydedený, bolo objektívne možné pomoc v danej dobe poručiťelovi poskytnúť a či potrebná pomoc nebola poručiťelom bezdôvodne odmietaná, ale aj to, aký bol vzťah poručiťela a vydedeného potomka od jeho vzniku, t.j. od narodenia potomka. K ust. § 469a ods. 1 písm. b/ Obč.zák. Najvyšší súd SR uviedol, že o neprejavenie opravdivého záujmu o poručiťela nejde v prípade, ak nezáujem potomka bol v značnej miere vyvolaný samotným poručiťelom.

15/ Podobne Najvyšší súd SR judikoval v právnej veci sp. zn. 1Cdo 173/1996, v súvislosti s aplikáciou ust. § 469a ods. 1 písm. b/ Obč.zák., že navrhovateľka (v tam posudzovanej veci) nemôže spravodlivo znášať zákonné dôsledky vydedenia, keď situáciu, že o poručiťela neprejavila opravdivý záujem, spôsobil v značnej miere sám poručiťel tým, že ju ako potomka zavrhol hneď po jej narodení. Navrhovateľka sa svojím konaním nepričinila na vzniku tohto stavu, tento nezavinila ani čiastočne a ako dieťa nemohla objektívne ovplyvniť vzťahy medzi svojimi rodičmi. Za týchto okolností nebolo možné od nej požadovať zmenu v jej postoji voči poručiťelovi ani po dosiahnutí plnoletosti, lebo v tom čase medzi ňou a poručiťelom neexistoval žiadny skutočný vnútorný vzťah, resp. citový vzťah, v ktorom by mohla pokračovať, resp. na ktorý by mohla prípadne nadviazať.

16/ Zákonné dôvody vydedenia podľa § 469a ods. 1 písm. a/, b/ Obč. zák. posudzoval Najvyšší súd SR aj v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo 239/2009. Dovolací súd pri úvahe, či ide o neprejavenie opravdivého záujmu v zmysle ust. § 469a ods. 1 písm. b/ Obč. zák. považoval za významný vzťah medzi poručiteľom a potomkom, najmä, či tento vzťah mal charakter skutočného vnútorného vzťahu a nielen predstieraného, formálneho. Existenciu takéhoto kvalifikovaného vzťahu možno vyvodiť z rozličných vonkajších prejavov, napr. z osobného, prípadne písomného styku, zo vzájomnej starostlivosti potomka a poručiteľa a pod., pričom pri posudzovaní otázky, či existuje dôvod vydedenia uvedený v § 469a ods. 1 písm. b/ Obč. zák., nemožno opomenúť ani konkrétne možnosti dediča prejavovať takýto záujem a tiež okolnosti, za ktorých k vydedeniu došlo, najmä, či potomkovi v prejavovaní opravdivého záujmu o poručiteľa nebránili objektívne okolnosti, prípadne, či zo strany potomka nejde o nezavinené neprejavenie takéhoto kvalifikovaného záujmu. Zákonný dôvod vydedenia uvedený v § 469a ods. 1 písm. b/ Obč. zák. totiž vyžaduje, aby neprejavenie opravdivého záujmu bolo potomkom zavinené, nestačí len samotná existencia takéhoto stavu. Záujem, ktorý by potomok mal prejavovať o poručiteľa je treba posudzovať s prihliadnutím k okolnostiam konkrétneho prípadu. Pokiaľ je skutočnosť, že potomok trvale neprejavuje o poručiteľa opravdivý záujem, dôsledkom toho, že poručiteľ neprejavuje záujem o potomka, nemožno bez ďalšieho dovodiť, že by neprejavenie tohto záujmu potomkom mohlo byť dôvodom k jeho vydedeniu.

17/ Neposkytnutie pomoci poručiteľovi v jeho chorobe, starobe alebo v iných závažných prípadoch (§ 469a ods. 1 písm. a/ Obč. zák.) ako dôvod vydedenia nastáva za podmienky, ak takáto pomoc bola naozaj potrebná a ak takéto konanie možno posúdiť ako konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 Obč. zák.). Súčasne je treba posúdiť, či poskytnutie takejto pomoci bolo zo strany dediča objektívne možné (či potomkovi v poskytnutí pomoci nebránila napr. nemoc, invalidita, pobyt vo väzení). Iný závadný druh správania potomka voči poručiteľovi, než práve neposkytnutie potrebnej pomoci, nemôže byť dôvodom platného vydedenia podľa § 469a Obč. zák. Pre platnosť vydedenia z dôvodu § 469a ods. 1 písm. a/ Obč. zák. je nevyhnutné, aby sa poručiteľ ocitol v situácii, keď pre zdravotné či iné problémy vzniknuté v dôsledku choroby alebo veku, prípadne pre problémy spôsobené inými okolnosťami (prírodné katastrofy, požiar, povodeň) potrebuje pomoc; keď nie je schopný si sám, bez cudzej pomoci obstarat' svoje základné životné potreby (zdravotné, hygienické a pod.); súčasne musí ísť o situáciu, kedy o uvedené potreby poručiteľa nie je postarané inak, keď potomok má reálnu možnosť poručiteľovi potrebnú pomoc poskytnúť a keď poručiteľ potomkom ponúknutú pomoc neodmietne.

18/ V prípade ust. § 469a ods. 1 písm. b/ Obč. zák., t.j. vydedenia z dôvodu neprejavovania opravdivého záujmu potomka o poručiteľa, je nutná otázka, či potomok o poručiteľa trvale neprejavoval opravdivý záujem, ktorý by ako potomok prejavovať mal, posudzovať s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu a z hľadiska dobrých mravov (§ 3 ods. 1 Obč. zák.). Dobré mravy možno stotožniť so všeobecne spoločensky uznávanými zásadami konania v právnom styku (poctivosť, nezneužívanie výkonu práv, nešíkanosťný výkon práva, rešpektovanie zásady rovnosti účastníkov občianskoprávných vzťahov). Za právny úkon priečiaci sa dobrým mravom tak treba považovať úkon, ktorý je všeobecne neakceptovateľný z hľadiska v spoločnosti prevládajúcich mravných zásad a princípov vzájomných vzťahov medzi ľuďmi. Okolnosti posudzovaného prípadu môžu potom spočívať ako v pasivite (nezáujme) potomka o poručiteľa, tak aj v správaní, ktorým síce potomok o poručiteľa záujem prejavuje, avšak spôsobom nezodpovedajúcim riadnemu správaniu sa potomka k rodičovi, napr. aj spôsobom, ktorým trvale prekračuje zásady spoločenskej slušnosti (Rc 8/2008). Vydedenie prichádza do úvahy len tam, kde poručiteľ o uvedený blízky príbuzenský vzťah stál, kde sa ho nezáujem potomka osobne citovo dotýkal, kde mu tento stav vadil, nie však v prípade, ak ide o situáciu, keď mu bol tento stav ľahostajný, prípadne k nemu aj sám podstatne prispel.

19/ Žalobca sa v odvolaní bránil argumentom, že to bol samotný poručiteľ, ktorý - keď mu ako potomok ponúkal pomoc - túto odmietal (a to v dobe ešte pred vydedením), pretože ako vypovedala svedkyňa L. M. (vnučka poručiteľa a dcéra žalobcu), poručiteľ od nich nechcel prijať ponúkané jedlo, nechcel od nich nič. Z uvedeného žalobca vyvodzuje, že to nebol on, žalobca, kto zavinil nedobry vzťah s poručiteľom. Uvedený argument žalobcu ale neobstojí. Odmietanie jedla ponúknutého žalobcom svojmu otcovi v situácii, keď mu toto jedlo zabezpečovala dlhodobá (pôvodne) žalovaná 1, nemožno zo strany poručiteľa vnímať ako prejav nezáujmu poručiteľa o žalobcu, či odmietanie žalobcu všeobecne, ktorý by mal za následok, že to bol poručiteľ samotný, ktorý sa takýmto spôsobom pričínal o znefunkčnenie ich vzájomného vzťahu, a teda že neboli splnené podmienky na vydedenie žalobcu poručiteľom. Možno dôvodne usudzovať, že poručiteľ odmietal stravu od žalobcu z dôvodu, že bol zvyknutý, že mu túto dlhodobu zabezpečuje jeho dcéra Y. V. a nechcel na tom nič meniť, a nie preto, že by mal k žalobcovi odmietavý vzťah. Navyše odmietanie ponúknutého jedla nemôže byť takou rozhodujúcou okolnosťou, ktorá by mohla spôsobiť znefunkčnenie vzťahu medzi otcom a synom. Ako vyplýva z vykonaného dokazovania, konfliktný vzťah medzi žalobcom a poručiteľom nevznikol až ako následok žalobcom

spochybňovaného fyzického útoku na poručiťa, svojho otca, ku ktorému malo dôjsť cca v r. 2002, 2003 (cca dva roky pred spísaním listiny o vydedení a závetu v r. 2004), ale ich vzájomný vzťah bol poznačený výraznými nezhodami už predtým. Žalobca sa nasťahoval do rodičovského domu vo U. T. Y. k svojmu otcovi, poručiťovi V. M. gošovi po smrti matky v r. 2000. Podľa výpovedí nielen žalovaných (žalovanej 1, žalovanej 3) ale aj svedkyne K. J., sa poručiť opakovane vyjadril, že ľutuje, že syna (žalobcu) vzal k sebe bývať do domu, po tom, ako žalobca s deťmi prišiel o bývanie v Bratislave, pretože sa žalobca k nemu správal hrubo : poručiť sa sťažoval na to, že ho žalobca hocikedy udrie, pod hrozbami si od neho vynucoval dôchodok - žalobca mu hrozil, že ho vyhodí a spraví z neho bezdomovca. Žalovaný 2 vo vyjadrení k žalobe uviedol, že poručiť sa v telefonátoch sťažoval na vulgárne správanie žalobcu, zmienil sa aj o fyzickom napadnutí. Žalovaná 3 vypovedala, že poručiť, keď s ňou telefonoval, viackrát do telefónu plakal. Napriek nesúhlasu poručiťa žalobca v dome poprérabal elektriku tak, že ju odoberal načierno, pričom poručiť sa obával prípadných následkov, pokiaľ úrady zistia takýto nedovolený odber elektriny. Poručiť sa príbuzným sťažoval, že mu žalobca vulgárne nadáva, neprispieva mu na domácnosť, takže účty platil poručiť sám.

20/ Vzájomné vzťahy žalobcu a poručiťa sa vyhrtili po fyzickom útoku žalobcu na poručiťa niekedy v r. 2002. Žalobca sa v konaní bránil tým, že samotný útok nikto nevidel, a všetci mali o ňom len sprostredkované informácie, a to od V. M.. Pri samotnom útoku nebola okrem útočníka (žalobcu) a obeť (poručiťa) zrejme prítomná žiadna tretia osoba, ktorá by skutočnosť, že k nemu došlo a aký bol jeho priebeh, vedela popísať. Napriek tomu odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie považuje za preukázané vykonaným dokazovaním, že k fyzickému útoku na poručiťa došlo a že to bol žalobca, kto fyzicky zaútočil na vlastného otca, pričom mu spôsobil zranenia, aké poručiť opísal v listine o vydedení. Skutočnosť, že žalovaní, resp. vypočutí svedkovia mali vedomosť o útoku na poručiťa a jeho zranení len sprostredkované, z počutia od poručiťa samotného, nemožno vyhodnotiť ako tvrdenie, ktoré by sa v konaní nepodarilo preukázať. Predovšetkým, hoci neexistuje lekárska správa (poručiť napriek zraneniu, ktoré mu žalobca spôsobil, odmietol ísť na lekárske ošetrovanie a možno sa len domnievať, že nechcel žalobcovi, ako vlastnému synovi, spôsobiť problémy vysvetľovaním, kde sa takto zranil, prípadne mu v tom mohol brániť strach), nie je sporné, že poručiť mal zranené rebrá, ktoré mu ošetrovala a liečila pôvodne žalovaná 1, dcéra Y. V.. Uvedenú skutočnosť - zranenie rebier a ošetrovanie dcérou - potvrdila okrem žalovanej 1 Y. V. vo svojej výpovedi aj svedkyňa Y. J.. Pokiaľ ide o žalobcom spochybňované tvrdenie, že to bol on, kto svojho otca fyzicky napadol a dokopal ho, odvolací súd považuje túto obranu žalobcu za účelovú výhovorku. Je pravdou, že žiadna tretia osoba nepotvrdila, že by útok na poručiťa videla (hoci v približne v čase útoku mala byť v dome poručiťa prítomná aj suseda Y. J., táto ale tvrdila, že nebola prítomná pri uvedenom skutku). Podľa odvolacieho súdu nejestvuje žiadne rozumné vysvetlenie, prečo by si poručiť takéto konanie žalobcu vymyslel a ani iné vysvetlenie pre to, ako k takému zraneniu prišiel. Samotný V. M. sa s tým, že ho žalobca napadol a dokopal, zveril nielen žalovanej 1, žalovanej 3; skutočnosť, že poručiťa mal dokopať práve žalobca, uviedla aj svedkyňa K. J. Ibová, ktorá vypovedala, že jej túto informáciu poskytla aj jej matka Y. J.. Hrubý a absolútne necitlivý postoj žalobcu k svojmu otcovi podľa odvolacieho súdu názorne demonštroval žalobca aj tým, ako sa zachoval po útoku na poručiťa. Svedkyňa L. M. (dcéra žalobcu a vnučka poručiťa) uviedla, že vtedy našla deda ležať na zemi v blate za šopou, pričom dedo stonal a sťažoval sa, že ho niečo bolí; jej otec (žalobca) bol vtedy v dome (aj s Y. J.) a jej a bratovi žalobca prikázal, aby deda vzali do domu. Žalobca teda nepovažoval za potrebné v danej situácii privolať zdravotnícku pomoc (hoci mu susedia hovorili, aby k poručiťovi zavolať lekára), alebo aspoň pomôcť preniesť zraneného, na zemi v blate ležiaceho poručiťa (vlastného otca) do domu, ale prikázal tak spraviť svojim deťom (v tom čase vo veku cca 11 a 9 rokov). Uvedené konanie žalobcu nemožno považovať za prejav synovskej lásky, ani príkladnej starostlivosti o otca, ako sa žalobca sám snažil prezentovať v žalobe, či odvolaní.

21/ Žalobca, keby by mu aj jeho finančné pomery nedovoľovali prispievať na náklady domácnosti v dome, mal veľa iných možností, ako svojmu otcovi pomôcť v starobe a chorobe (poručiť trpel ochorením očí, neskôr tiež rakovinou pľúc), napr. sprevádzaním poručiťa k lekárke, ktorá mala ambulanciu v obci, kde žili a kam teda nepotreboval auto, pričom vzhľadom na svoj zdravotný stav bol poručiť pri dochádzaní na lekárske kontroly odkázaný na pomoc inej osoby, rovnako tak túto pomoc potreboval pri ďalších obslužných činnostiach (zabezpečenie stravy, pranie šatstva, údržbu čistoty v dome a pod.). Žalobca však všetku starostlivosť o poručiťa (počnúc pravidelným zabezpečovaním stravy, čistého šatstva, liekov, zdravotných návštev, údržby čistoty v dome) prenechal na svoju sestru, Y. V. (pôvodne žalovanú 1), hoci musel mať vedomosť o tom, že sama bojuje so závažným ochorením, a teda by jej jeho pomoc v opatere poručiťa bola vítaná. Žalobcovi pritom v opatere vlastného otca nebránili žiadne reálne prekážky; za poručiťom nemusel dochádzať - žili v jednom dome; ambulancia obvodnej lekárky bola v rovnakej obci, preto doprovod poručiťa v prípade potreby návštevy obvodnej lekárky nemohol

predstavovať pre žalobcu výraznejší problém, o to viac, že žalobca bol bez pravidelnej práce (a teda nepotreboval prípadné voľno od zamestnávateľa). Žalobcovi v prípadnej pomoci poručiťovi nijako nebránil vlastný zdravotný stav - netrpel žiadnym ochorením, ktoré by mu poskytnutie pomoci sťažovalo, či celkom znemožňovalo. Rovnako mu nič nebránilo v tom, aby obstaral pre poručiťeľa medikamenty a dohliadol na pravidelné užívanie liekov poručiťeľom, prípadne s ním spoločne trávil čas. Žalobca sa na žiadnej z týchto činností nepodieľal, k svojmu otcovi sa choval hrubo, fyzicky ho napadol a zranil, dokonca nepovažoval za potrebné zúčastniť sa na poslednej rozlúčke so svojím otcom (jeho vysvetlenie, že si údajne na pohreb nemal čo obliecť, neobstojí a pôsobí cynicky). Niet dôvodu pochybovať o tom, že poručiťeľ samotný mal záujem na tom, aby jeho vzťah k žalobcovi (synovi) fungoval - po strate bytu v Bratislave súhlasil s tým, aby sa k nemu nasťahoval žalobca aj s oboma deťmi, z vlastného dôchodku financoval chod celej domácnosti. Žalobca síce tvrdil, že sa o svojho otca - poručiťeľa - staral príkladne až do jeho smrti, podľa vykonaného dokazovania sa však príkladne o poručiťeľa starala jeho dcéra Y. V. (pôvodne žalovaná 1), pričom žalobca sa nezúčastnil ani len na poslednej rozlúčke s ním.

22/ Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní dospel k správne právnemu záveru, že dôvody vydedenia v listine o vydedení sú dané a že listina o vydedení je platná (žalobca v rozpore s dobrými mravmi svojmu otcovi neposkytol potrebnú pomoc v chorobe a starobe, dokonca ho fyzicky napadol a zranil; o svojho otca tiež neprejavoval opravdivý záujem, ktorý by ako jeho syn prejavovať mal, § 469a písm. a/, b/ Obč. zák.). Súd prvej inštancie následne správne uzavrel, že závet spísaný poručiťeľom je platný.

23/ Odvolací súd zo všetkých vyššie uvedených dôvodov napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil, vrátane výroku o trovách konania, o ktorých súd prvej inštancie správne rozhodol v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p. (účinného do 30. 6. 2016).

24/ O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP, keďže v odvolacom konaní boli plne úspešní žalovaní 1, 2, 3, 4, 5, 6 a 7, priznal im odvolací súd náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. O konkrétnej výške žalovaným 1 až 7 priznaných trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením podľa § 262 ods. 2 CSP.

25/ Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zákonov, § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a/ pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/ (§ 422 ods.1 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii (§ 427 ods.1 prvá veta CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods.2 CSP).

Dovolaateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa(§ 429 ods.2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods.1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods.2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods.2 CSP).